

IVA HOŇKOVÁ
ILUSTRACE IRENA LACHOUTOVÁ

PATALIE DRÁČKA GUSTÍKA

S KUCHARSKÝMI
RECEPTY

Velice bych chtěla poděkovat všem, kteří pomáhali při realizaci této knihy.

Ďmenovitě: Libor Špůrek, Jana Vřeská, Pavel Dvořák, Aleš Kořínek, Michaela Heroldová, Ester Opluštilová, David Křenek, Lenka Minaříková.

Žá sama jsem sběratelkou pradávných tradičních receptů a věřte, že při takovém množství, které jsem za ta léta už nashromáždila, bylo velmi obtížné vybrat ty opravdu nejzajímavější. Mým cílem však nebylo vytvořit nějakou kuchařku tradičních jídel. Chci jen vyprávět příběhy, ve kterých najdete střípky dědictví našich prababiček.

Vaše Iva

IVA HOŇKOVÁ
ILUSTRACE IRENA LACHOUTOVÁ

PATALIE DRÁČKA GUSTÍKA

S KUCHARSKÝMI
RECEPTY

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude **trestně stíháno**.

Iva Hoňková

PATÁLIE DRÁČKA GUSTÍKA

s kuchařskými recepty

Vydala Grada Publishing, a.s., pod značkou **bambóok**
U Průhonu 22, 170 00 Praha 7
tel.: +420 234 264 401
www.grada.cz
jako svou 7958. publikaci

Ilustrace vznikly podle návrhů autorky

Ilustrace Irena Lachoutová
Odpovědná redaktorka Jana Červená
Korektury Lucie Švecová
Sazba a zlom Antonín Plicka
Zpracování obálky Antonín Plicka
Počet stran 192
Vydání 1., 2021

Vytisklo TISK CENTRUM, s.r.o., Moravany

© Grada Publishing, a.s., 2021
Cover Illustration © Irena Lachoutová, 2021

ISBN 978-80-271-4130-2 (pdf)
ISBN 978-80-271-1705-5 (print)

OBSAH

Předmluva	7
Kamenné sochy	9
Trinčky	21
Lopaťáky	32
Býčí ouška	43
Beleše se sýrem	55
Jetelíčky	72
Smažené myši	88
Gustíkova zahrádka	99
Ořechové kotouče	109
Šumajstr	122
Krouzličky	131
Bosáky	145
Šmorn	156
Ovocné košíčky	169
Závěr	187

PŘEDMLUVA

Milí malí i velcí,

v této knize vám budu vyprávět o dráčkovi Gustíkovi. Pro ty z vás, kteří ho ještě neznáte, napíši pár řádek o tom, kdo to vlastně je.

Náš milý Gustík patří do rodu Plískavců měsíčních. Své jméno dostal podle velmi vzácné a chráněné rostliny měsíčnice vytrvalé. Naše babičky ji znaly pod názvem Jidášovy peníze anebo taky čertovy penízky. Tyto květiny rostou v okolí Dračí skály, ve které má náš dráček jeskyni, kde bydlí. V nitru té skály se stará o svou zahrádku. Pěstuje v ní všelijaké prapodivné houby, kouzelné bylinky a koření.

Dráček Gustík žije sám. Ne že by mu to nevadilo. Kamarádku by jistě uvítal, ale kde najít nějakou dračici? To se jednomu snadno řekne, ale už hůře udělá. Zvlášť v místech kolem Dračí skály, kde žádná podobná jeho druhu nežije ani nikdy nežila. O tom by náš milý Gustík přece musel něco vědět.

Ze všeho nejraději si Gustík pochutnává na bramborách a dobrotách z brambor. Čas od času mu je peče a vaří jeho známá, čarodějka Berenika, se kterou se

pravidelně navštěvují. Berenika je malá lesní čarodějka. Se svým kamarádem, kocourem Vrnivousem, žije v chaloupce v hlubokém lese. Má své létací košťátko, vyrobené z větvíček kouzelného stromu, díky kterému se vždy dostane tam, kde ji zrovna potřebují. Při každé návštěvě Berenika Gustíka obdaruje nějakým hrncem, talířem či jiným kuchyňským vybavením, které dráček s nadšením sbírá. Kdybyste nahlédli do jeho sluje, hned by vás napadlo, že jste se dostali do nějaké obrovské kuchyně. Na policích leží pánve nejrůznějších velikostí, pokličky, naběračky, cedníky, mlýnky a mnoho dalších nástrojů, které se určitě najdou i ve vaší kuchyni. V koutech a spížích má všelijaké rendlíky, misky, hrníčky a taky struhadla, válečky i vykrajovátko na cukroví. A proč všechno to nádobí sbírá? Inu, protože jeho největším snem je stát se nejlepším kuchařem na světě.

Před časem vyměnil Gustík s čertíkem Toníkem svou vzácnou čarovnou houbu za kouzelný pytel brambor. A v čem spočívá jeho kouzlo? Zkrátka, ať z něj uberete, kolik chcete, brambor z něj nikdy neubude. Gustík tento zázrak uvítal s patřičným nadšením. Konečně je zase o kousek blíže svému snu. Ale jak se naučí vařit? Kdo dráčkovi pomůže?

Pojďme si přečíst nejen o tom, ale i o nejrůznějších překvapeních, která dráčka čekají na cestě za jeho velkým snem.

KAMENNÉ SOCHY

Bylo léto. V lesích okolo Dračí skály dozrávaly borůvky, na mechem vystlaných stráních se červenalý droboučké jahůdky, vzduch voněl jehličím a ve smrčkovém mlází se na svět klubaly svými sametově hnědými kloboučky první hříbky. Gustík to všechno pozoroval s nadšením.

„Tak rád bych si uvařil hříbkovou bramboračku,“ olizoval se. Potom si vzpomněl na svůj poslední pokus s vařením brambor, který dopadl jako vždy katastrofálně, a zamračil se. „No nic, pochutnám si alespoň na borůvkách,“ a pustil se do sbírání.

„Bramboračku? Tu bych si taky dal,“ ozvalo se odněkud.

Dráček se zamračil. Rozhlížel se kolem, ale nikoho neviděl. „Asi už mám slyšiny. To bude z té věčné samoty,“ mávl křídlem a sbíral dál. Sladoučké borůvky mu klouzaly střídavě do břicha i do džbánu jedna za druhou. Pusku měl od nich zamazanou, ale to mu nevadilo.

„Panečku. A takové borůvkové koláčky plněné tvarohem, ty by byly,“ zase se olízl a vzpomněl si na posvícení, kdy mu jeho kamarádka čarodějka Berenika

přinesla několik kousků k odpolednímu čaji. Zapsal si i recept, který mu nadiktovala. Jejich výroba se ale Gustíkovi zdála až příliš složitá. Ba co víc, přímo nemožná, zkrátka nad dračí síly.

„Koláčky, ách, koláčky, ty bych si taky dal,“ zase se ozvalo tichoučkým hláskem.

„Je tady někdo?“ rozhlížel se Gustík na všechny strany, ale jediné, co v tu chvíli viděl a slyšel, bylo třepotání lístků vysoko v korunách starých habrů. „To jsem blázen,“ poškrábal se na hlavě. „Že by mámení větru? Anebo si ze mě třeštidlo Meluzína dělá dobrý den?“

Ještě chvíli stál nehnutě, ale pak jen znovu mávl křídlem. A protože už měl džbánek naplněný až po okraj, popošel dále, hlouběji do lesa. Vydal se úzkou pěšinkou dolů podél skal, do kterých zub času tu a tam vyryl pukliny a vytvořil všelijaké rokliny, propasti, úzké průchody a cestičky, vedoucí kdo ví kam. To už začal být les zarostlejší a plný pavučin. Na zemi ležely popadané a vyvrácené kmeny velkých stromů, které už jen v tichu odpočívaly. V temném šeru nezapíval ptáček, nezašuměl vítr, ani žádná veverka nepřebíhala z větve na větev. Do těchto tajemných míst už dlouho nevstročil žádný člověk či zvíře, ale dráček se nebál. Neměl taky proč. Byl sice malý, protože moc nevyrostl, ale zato dokázal v případě nebezpečí chrlit oheň jako sedmihlavá saň. Rád se toulal v tomto lese, o kterém mu čarodějka Berenika vyprávěla,

že je začarovaný, a snad dokonce i prokletý. Něco ho sem přitahovalo. Sám ale nikdy nedokázal vysvětlit, co by to mohlo být.

„Nevlídny kousek země, kterou ani slunce nedokáže prosvítit svými paprsky, a přece se sem vracím téměř každý den,“ přemýšlel si pro sebe. „Nic začarovaného jsem tady ještě nikdy neobjevil. Jak to říkala Berenika?“ vzpomínal. „Aha, už vím. Prý se dole ve vsi povídá, že tady někde stojí kouzelná hrušeň, na které rostou vzácné zlaté hruštičky. Ale běda tomu, kdo je utrhne! Stihne ho kletba. Promění se navždy v kámen,“ zašklebil se. „Pche, kámen! Takový nesmysl. A stejně, celé je to hloupost. Nač by někomu byly zlaté hrušky? Jó, kdyby tak byly sladoučké jako med, plné šťávy, až by se pomalu rozplývaly na jazyku,“ zasnul se, „to by se z nich dala udělat pracharanda. Já bych si ji dal na bramborové knedlíčky, polil je másličkem, posypal cukrem a skořicí, přidal trošku strouhaného perníku...,“ povzdechl si. „Jenomže takové knedlíčky umí jen Berenika. Než se je naučím, budu mít dlouhý plnovous zrovna jako tamhleten trpaslík,“ brumlal. Pak se zarazil, protřel si oči, jestli ho nešálí zrak, třikrát za sebou rychle zamrkal, ale trpaslíka viděl pořád tak jasně jako svůj džbánec s borůvkami. Stál kousek od něj a opíral se o nízký kamenný výčnělek. V jedné ruce držel dřevěnou hůlku a ve druhé lucerničku.

„Bramborové knedlíčky, ty bych si taky dal,“ řekl ten mužiček.

„A heleďme se! Ono to i mluví!“ Gustík si chtěl skřítku prohlédnout hezky zblízka. Sotva však udělal pár kroků, trpaslík zmizel, jako by se do země propadl. „No tak hlavně už vím, komu patří ten hlas. Sláva. Záhada vyřešena,“ a zvesela si to ťapkal dál, ještě hlouběji do lesa.

Tu ho najednou do nosu udeřila vůně hrušek. Čmuchal, čmuchal, až se nakonec vydal znovu podél strmých skal po té voňavé hruškové stopě jako omámený. Prodíral se vysokou trávou plnou bodláčí, kopřiv a maliní, které mu místy sahaly téměř ke krku. Ale to víte, milé děti, draci mají dračí kůži a na takovou si hned tak nějaký trn nepřijde. Bez větší námahy přebrodil malý potůček, rozhrnul rákosí a užasl. Stál před nízkou hrušní, která byla doslova obsypaná malými zlatými hruštičkami. Větve stromu se prohýbaly pod tou tíhou až k zemi. Hruštičky zářily oslnivým světlem, až si dráček musel zastínit oči. Stále se nepřestával divit.

„Panečku! To je ale nádhera!“ Obcházel strom kolem dokola a zvědavě si ho prohlížel. „Divné, podivné,“ mračil se. „Hrušky jsou vážně celé ze zlata, a přesto voní.“

Už už natahoval tlapku, aby si jednu utrhl, ale v ten moment mu opět přišla na mysl slova jeho kamarádky

Bereniky. Poškrábal se na hlavě a tlapku zase pomalu stáhl dolů.

„Jeden nikdy neví,“ zamyslel se. „Když existuje hrušeň a zlaté hrušky, je docela možné, že i na té kletbě bude kus pravdy,“ bručel. „V tom případě by tady někde měly být i kamenné sochy,“ zvedl hlavu a rozhlížel se kolem.

A opravdu. Pár metrů od stromu spatřil mnoho bílých kamenů připomínajících lidské postavy. Popošel k nim blíž a pozorně si je prohlížel. Poznal v nich dívky s dlouhými vlasy, mládence s kloboučky, taky vzácné a urozené pány. Jeden z nich dokonce seděl na kamenném koni. Ale to nebylo všechno! Gustík objevil i několik zvířat. Rozpoznal štíhlá těla laní i krásného statného jelena s vysokým parožím, divoká prasátka, jezevce, medvědí maminku i s medvíďaty a úplně vzadu, na samotném konci toho zástupu, světe div se, našel dračici. Gustíkovi se při tom pohledu téměř zastavilo srdce. Zíral na ni jako na zjevení. Byl okouzlen její krásou i přesto, že byla kamenná. Po tváři se mu skutálela slza lítosti.

„Tohle si někdo šeredně odskáče!“ rozzuřil se. Vrátil se k hrušni, popadl její kmen a chystal se ho vyrvat ze země. „Já ti dám kletbu! Já ti ukážu! Takhle promarnit nevinné životy!“

„Zadrž! Ty, který s dobrým srdcem přicházíš!“ ozval se za ním hlas.

„To určitě! Ani mě nenapadne!“ třásl Gustík stromem, jako by to bylo stéblo trávy, a vůbec se neobtěžoval podívat, kdo na něj vlastně mluví.

„Tím, že zničíš strom, nikoho nezachráníš a nikomu nepomůžeš. Ale když jej necháš na pokoji, prozradím ti, jak ty sochy oživit.“

Na to už Gustík slyšel. Pustil se kmene a prudce se otočil. Před ním nestál nikdo jiný než trpaslík, kterého zahlédl před chvílí na druhém břehu potoka.

„Tak to jsi ty?“

„V celé své kráse,“ křenil se dlouhovousý skřítek.

„Vážně vtipné,“ zabručel Gustík. „Když víš, jak je oživit, proč to neuděláš sám?“

„Nechce se mi,“ pokrčil ramínky trpaslík.

„Tak tobě se nechce?! No počkej, já na tebe něco vezmu a to uvidíš, jak ti vypráším kožich!“

„Tím sochám taky nepomůžeš,“ zašklebil se zase malý mužíček. Vyplázl na dráčka jazyk, mávl kouzelnou hůlkou a zmizel.

„Takže se nedohodneme?!“ vykřikl Gustík do prázdna. „Jak myslíš! V tom případě dokončím své dílo a hned tu hrušeň spálím na popel! A víš proč?“ Na odpověď ani nečekal a přistoupil opět ke kmeni. „Protože když nebudou zlaté hrušky, nebude ani kletba. Už se nikdo další nepromění v kámen! Stejně ti nevěřím, že dokážeš zrušit prokletí a vysvobodit všechny ty lidi a zvířátka!“

„Tak dobře, dobře!“ Trpaslík se zase objevil. Udeřil svou holí třikrát do země a tu se jedna socha začala rozpadat v prach. Jako ze skořápky se z ní vyloupil jezevec, který se celý vykulený rozhlížel, co se to vlastně děje. Nakonec se rozeběhl do lesa a zmizel ve křoví.

„A vida ho, trpaslíka,“ zabručel dráček.

„Podívej, mám pro tebe takový návrh.“ Skřítek si sedl do trávy. „Nejprve ti ale povím příběh. Ještě nikdy jsem to neudělal, to mi věř!“ a zvedl při těch slovech ukazováček.

„Jsem jedno ucho,“ řekl Gustík a posadil se vedle něho.

„Tahle hrušeň tu stojí tisíce let. Ani já si nepamatuji, jak dlouho přesně. Když jsem byl ještě docela malinkatý trpaslíček, už tady byla a rostly na ní tyhle krásné zlaté hrušky. Je to posvátný strom trpaslíků. Jediný na celém světě. Plodí zlaté hrušky, ale k užitku jsou pouze pro náš lid. Práce v horách je velmi těžká. Však víš, že pracujeme od večera do rána a kutáme ve skalách vzácné kamínky, které když prodáme, můžeme si za ně koupit nějaké to jídlo.“

„To všechno chápu, ale...“

„Ale když se nedaří a skála nám nic nevydá, nic neprodáme a máme hlad! A proto je tady tahle hrušeň. V dobách nouze nám dovolí utrhnout si z ní pár hrušek, které prodáme a můžeme si koupit zásoby jídla na celou zimu. Nemusíme se pak bát, že zemřeme hladu.“

„A co ta kletba?“

„Žádná přece není! Vždyť ti to povídám! Zlaté hrušky mohou trhat pouze trpaslíci. Nejsou k jídlu a už vůbec ne proto, aby se jimi obohatili lidé. Každého cizince, který sem zabloudí, varuji, aby hrušky netrhal, ale nikdo mi nevěří, a tak každého stihne spravedlivý trest.“

„Spravedlivý?! Tomu říkáš spravedlivý? Vždyť ta zvířátka měla určitě jen hlad!“

„A co mám dělat?! Takový je zákon trpaslíků! Já je varoval! Všechny do jednoho! Kdo není trpaslík – ten se promění v sochu a hotovo. Navždy.“

„Nelži! Před chvílí jsi vysvobodil jezevce a žádný problém ti to, zdá se, nedělalo. A vůbec! Mě si nevaroval!“

„Právě jsem se chystal,“ zachechtal se.

„Tak chystal?!“

„No jistě! A když už jsme u toho vysvobozování, všichni mohou opět ožít za sto let,“ broukl skřítek.

„A kolik je těmhle? No? Jak dlouho už tady jsou?“ ukázal dráček na studené kameny.

„Hm, sám nevím, ale nějaký ten rok tady už asi budou,“ křenil se mužíček.

„Je to víc než sto let?“

Trpaslík se ošíval.

„Tak je, nebo není?!“ mračil se Gustík.

„Asi je,“ sklopil hlavu skřítek.

„Tak proč je nepustíš? Není ti hanba?“

„Protože jsem tu sám. Hlídám tady tu hrušeň a samotnému by mi tady bylo smutno. Takhle mám alespoň sochy,“ fňukl trpaslík.

„A kde máš svou rodinu?“

„Odešla.“

„Kam odešla a proč? A kdy se vrátí?“

„Před pěti sty lety všichni odešli do jiných skal. V těchhle jeskyních už není ani kamínek.“

„A od té doby tady nebyl žádný trpaslík?“ divil se Gustík.

„Ne.“

„Ani na návštěvu nikdo nepřišel?“

„Ne.“

„Tak to je skvělé! Alespoň je vidět, že se jim dobře daří, když zlaté hrušky nepotřebují,“ přemýšlel dráček.

„Asi máš pravdu.“

„Ale neměli tě tady nechávat samotného. To od nich nebylo hezké!“

„Já jsem tak nešťastný,“ rozplakal se zničehonic trpaslík. „A mám hlad, abys věděl! Celé roky se živím jen kořínky a tím, co v lese najdu.“

„A proč si tedy neutrhneš nějakou hrušku a neprodáš ji dole ve vsi?“

„Když já se lidí bojím.“

„To je pak každá rada drahá, vážně.“

„Tak mě napadlo, víš...,“ začal opatrně trpaslík a utřel si nos, „když mi něco dobrého uvaříš, tak za každé jídlo oživím jednu sochu.“

„Ty ses snad zbláznil nebo co!“ vykřikl dráček. „Ty je nemáš pustit proto, že ti uvařím, ale proto, že už uplynula doba jejich trestu, ne?“

„Ani mě nenapadne!“ trucoval skřítek. „A když zničíš ten strom, zmizím a už se nikdy neukážu. A ty si tady můžeš kolem těch šutrů vysadit třeba zahrádku z jetele, abys věděl.“